

Posudek diplomové práce Bc. Juliány Kovárikové *Identita transgendera*

41 s. textu, poznámkový aparát, bibliografie a zdroje

Juliána Kováriková pokračuje ve své diplomové práci ve zkoumání tématu, které bylo předmětem její bakalářské práce. Je to téma výrazně mezioborové, atraktivní, v posledních desetiletích aktuální, avšak, podle mého názoru, i marginální. Tím není pochopitelně řečeno, že si nezaslouží pozornost. Autorka sama podává svým vytrvalým a prohlubujícím se zájmem svědectví o tom, že reflektování problematiky se posouvá jak v odborné literatuře, tak ve vnímání majoritní společnosti, především však u těch, kterých se subjektivně týká.

Práce je rozdělena do dvou zhruba stejně obsáhlých částí. První, teoretická, sumarizuje a interpretuje odbornou literaturu. Je třeba konstatovat, že autorka sestavila kvalitní bibliografii, která dobře reprezentuje interdisciplinární šíři tématu a zároveň dokládá i vývoj názorů v oblasti přírodních věd a medicíny (transsexualita) na jedné straně a psychologie a společenských věd (transgender) na straně druhé. Domnívám se, že se jí podařilo dobře vystihnout odlišnosti v uchopení problému, ale i vývoj, časovou posloupnost, provázanost přírodovědného a humanitního pohledu i geografická, lingvistická a kulturní specifika.

Praktická část práce je opřena o metodiku narativní biografie a zaměřuje se na život osoby, která se rozhodla ke změně své identity z mužské na ženskou. Je to nepochybně silný příběh, z něhož vyplývá, že došlo prakticky ke dvojí proměně, což bylo pravděpodobně neočekávané i pro samotnou protagonistku/protagonistu.

Podle medicínských očekávání by měla osoba, která absolvovala příslušné testy a hormonální a chirurgickou „léčbu“ víceméně bezproblémově splynout s příslušníky či příslušnicemi svého nového pohlaví a měla by se stát „neviditelnou“.

V tomto konkrétním případě, který zřejmě není tak jedinečný(??), však proces pokračoval dál. Osoba, která se formálně stala ženou, pochopila po přechodném období, kdy se snažila až přílišným důrazem na vnější atributy ženství dokázat sobě i svému okolí, že ženou skutečně je, že sice rozhodně není mužem, ale necítí se být v pravém slova smyslu ani ženou. Sama konstatuje, že svou identitu byla nucena vymezovat negativně. *Věděla, kdo není*. Studium transgenderu se snaží zachytit, kontextualizovat a analyzovat právě tento fenomén jako fenomén společenský a politický bez příděchu sociální patologičnosti.

Myslím, že práce představuje kultivovaně napsané zdařilé uchopení této problematiky. Pochopitelně by bylo možné klást doplňující otázky typu: Ví se, jak velké procento populace transsexualismus/transgender představuje? Rekrutují se autoři odborné a populární literatury o transgenderu převážně z řad této subkultury? Z práce je jasné, jak reaguje člověk, který se stal ženou (a narazil jako původně socializovaný muž) na některé běžné diskriminační praktiky namířené vůči ženám. Tím je zachycena jen polovina reality, atd.

Nejde o to, že v práci musí být „všechno“. To není prakticky možné a diplomová práce je stále prací začátečnickou. Kdyby nebyla celkově tak dobře napsaná, jistě bych si podobné otázky odpustila. Domnívám, že Juliána Kováriková napsala velmi pěkný a zajímavý text a doporučuji práci k obhajobě s předběžným návrhem na hodnocení *výborně*.

Praha 9. června 2013

Doc. Irena Štěpánová
Ústav etnologie FFUK